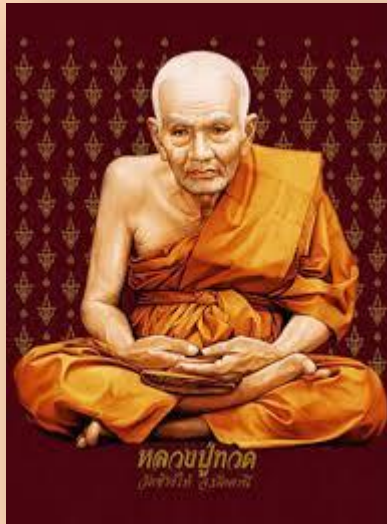

เรื่องราวประวัติของ "หลวงปู่ทวด วัดช้างให้" นั้นเป็นเรื่องราวตามตำนาน กล่าวเล่าสืบต่อกันมาบางตำนานบางตอนของ ประวัติ หลวงปู่ทวดผู้เล่าก็อาจเสริมเพิ่มเติมกันไปบ้างเกี่ยวกับเรื่องราวอิริยาบถต่างๆ แต่ก็ถือว่ามีความจริงเป็นแก่นแท้อยู่ หลวงปู่ทวด เหยียบน้ำทะเลเจ็ด เป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงๆ เรื่องราวต่างๆ ซึ่งได้รวบรวมจากหนังสืออ้างอิงหลายเล่มทั้งที่เป็นตำนานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หนังสือ"ประวัติหลวงปู่ทวด วัดช้างให้"และเอกสารต่างๆ

พระเครื่องของ หลวงปู่ทวด ถึงแม้ว่าท่านไม่ได้สร้างเองแต่ในความศักดิ์สิทธิ์นั้น คงไม่มีใครจะปฏิเสธได้ ความนิยมในวัตถุมงคลหรือพระเครื่อง หลวงปู่ทวด วัดช้างให้ นั้นถือว่าเป็นอมตะควบคู่ไปกับตำนานเล่าขานสืบต่อกันไป ประวัติหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ ซึ่งผู้สร้างตำนานแห่งความศักดิ์สิทธิ์ คือ พระอาจารย์ทิม ธมฺมธโร (พระครูวิสัยโสภณ)

ประวัติวัดราษฎร์บูรณะ (วัดช้างให้)

วัดราษฎร์บูรณะ หรือวัดช้างให้ ตั้งอยู่ที่ตำบลควนโนรี อำเภอกงหรา จังหวัดปัตตานี ติดกับทางรถไฟสายใต้ (ระหว่างหาดใหญ่-ปายะลา) วัดช้างให้สร้างขึ้นเมื่อใด ใครเป็นคนสร้างครั้งแรกก็ยังหาหลักฐานแน่นอนไม่ได้ มากนัก ก็พอจะอ้างอิงตามหนังสือตำนานเมืองปัตตานีได้บ้าง ซึ่งหนังสือตำนานเมืองปัตตานีรวบรวมโดย พระศรีบูรุษพิพิธ (สิทธิ์ ณ สงขลา) ดังบทความตอนหนึ่งว่า

สมัยพระยาแก้วดำ เจ้าเมืองไทรบุรี ประสงค์ต้องการจะหาที่ เพื่อที่จะสร้างเมืองให้ “เจ๊ะสิตี”น้องสาวครอบครอง เมื่อไทรหาฤกษ์ยามดีได้เวลา ท่านเจ้าเมืองก็เสด็จสถิตย์อธิฐานปล่อยช้างตัวสำคัญคู่บ้านคูเมืองออกเดิน ป่าหรือเรียกว่า “ช้างอุปการ” เพื่อหาที่ชัยภูมิดีสร้าง

เมือง ท่านเจ้าเมืองก็ยกพลบริวารเดินตามหลังช้างนั้นไปเป็นเวลาหลายวัน วันหนึ่งช้างได้เดินไปหยุดอยู่ ณ ที่ป่าแห่งหนึ่ง(ที่วัดช้างให้เวลานี้) แล้วเดินวนเวียนร้องขึ้น 3 ครั้งพระยาแก้วดำถือเป็นนิมิตที่ดีจะสร้างเมือง ณ ที่ตรงนี้ แต่น้องสาวตรวจดูแล้วไม่ชอบ พี่ชายก็อธิษฐานให้ช้างดำเนินหาที่ใหม่ต่อไป ได้เดินรอนแรมหลายวัน เวลาตกเย็นวันหนึ่งก็หยุดพักพลบริวารน้องสาวถือโอกาสออกจากที่พักเดินเล่น บังเอิญขณะนั้นมีกระเจงสีขาวย่องตัวหนึ่ง วิ่งผ่านหน้านางไป นางอยากจะได้กระเจงขาวตัวนั้น จึงชวนพวกพี่เลี้ยงวิ่งไล่ล้อมจับ กระเจงตัวนั้นได้วิ่งวกไปเวียนมาบนหาดทรายอันขาวสะอาดริมทะเล (คือตำบล กือเซะเวลานี้) ทันใดนั้น กระเจงก็ได้ฉกธรรณพหายไป นางจึงเสียใจ ร่ำไห้คร่ำครวญ นึกถึงพี่ชายที่รักมากจึงขอให้พี่ชายสร้างเมืองให้ เมื่อพระยาแก้วดำปลุกสร้างเมืองให้น้องสาว และมอบพลบริวารให้ไว้พอสมควรเรียบร้อยแล้ว ก็ให้ชื่อเมืองนี้ว่า “เมืองปัตตานี” (ปัตตานี) ขณะนั้นพระยาแก้วดำเดินทางกลับมาถึงภูมิภาคที่ช้างบอกให้ครั้งแรก ก็รู้สึกเสียดายสถานที่ จึงตกลงใจหยุดพักแรมทำการแผ้วถางป่า และปลูกสร้างขึ้นเป็นวัดให้ชื่อว่า “วัดช้างให้” มาจนบัดนี้ ต่อมาพระยาแก้วดำ ก็ได้มอบถวายวัดช้างให้แก่ “ท่านลังกา” ครอบครอง พระภิกษุชราองค์นี้ท่านอยู่เมืองไทรบุรีเขาเรียกว่าท่านลังกาเมื่อท่านมา อยู่วัดช้างให้ชาวบ้านเรียกว่า ท่านช้างให้เป็นเช่นนั้นตลอดมา

สมัยโบราณนั้น คนมลายูนับถือศาสนาพุทธ พระยาแก้วดำคนมลายูจึงได้สร้างวัดช้างให้ขึ้น อ้างตามหนังสือของพระยารัตนภักดี เรื่องปัญหาดินแดนไทยกับมลายู หน้า 8 บรรทัด 16 ในหนังสืออิงตามประวัติศาสตร์ว่า พ.ศ.1300 กษัตริย์กรุงศรีวิชัยแห่งปาเล็มบัง มีอาณาเขตแผ่ไพศาลอาณาเขตเข้ามาถึงแหลมมลายู และได้ก่อสร้างสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาไว้หลายแห่ง มีผู้พบศิลาจารึกแผ่นหนึ่งที่นครศรีธรรมราช บันทึกว่า เมื่อพ.ศ.1318 เจ้าเมืองศรีวิชัย ได้มาก่อสร้างพระเจดีย์ที่นครศรีธรรมราชและที่สำคัญอีกแห่งคือ พระพุทธไสยาสน์ในถ้ำที่ภูเขา (วัดหน้าถ้ำ) ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา คาดว่าสร้างเมื่อสมัยกรุงศรีวิชัย ระหว่างพ.ศ.1318-1400 ต่อมามีการปฏิสังขรณ์เพิ่มเติมตามที่เห็นในปัจจุบัน ขณะที่ท่านลังกา"หลวงปู่ทวด"พำนักอยู่ที่วัดในเมืองไทรบุรีวันหนึ่งอุบาสก อุบาสิกา และลูกศิษย์อยู่พร้อมหน้าท่านได้พูดขึ้นในกลางชุมนุมกันว่า ถ้าท่านมรณภาพเมื่อใดขอให้ช่วยกันจัดการหามศพไปทำการฌาปนกิจ ณ วัดช้างให้ด้วย และขณะหามศพพักแรมนั้น ณ ที่ใดน้ำเนาไหลลงสู่พื้นดินที่ตรงนั้นจงเอาเสาไม้แก่นปักหมายไว้ต่อไปข้างหน้าจะเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่มาไม่นานท่านก็ได้มรณภาพลงด้วยโรคชราคณะศิษย์ผู้เคารพในตัวท่านก็ได้ จัดการตามที่ท่านสั่งโดยพร้อมเพรียงกันเมื่อทำการฌาปนกิจศพท่านเรียบร้อยแล้ว

เมื่อ พ.ศ.2501 พระครูวิสัยโสภณ ได้เดินทางไปบูชามาแล้วทุกสถานที่ แต่ละสถานที่ก็มีสภาพเหมือนสถูปที่บรรจุอัฐิหลวงปู่ทวดที่วัดช้างให้เมื่อครั้งยังไม่ได้ดัดแปลงสร้างใหม่สอบถามชาวบ้านแถบนั้นดู ต่างก็เล่าถึงเรื่องราวที่สืบทอดต่อกันมาให้อาจารย์ทิมและคณะฟังว่าเป็นสถานที่ตั้งศพหลวงปู่ทวด เมื่อมาพักแรมมีน้ำเหลืองหยดตกลงพื้นก็เอาไม้ปักทำเครื่องหมายไว้ บางแห่งก็ก่อสร้างเป็นสถูปเจดีย์ก็มี แล้วคณะศิษย์ผู้ไปส่งได้ขอแบ่งเอาอัฐิของท่านแต่ส่วนน้อยกลับไปทำสถูปที่ วัด ณ เมืองไทรบุรีไว้เป็นที่เคารพบูชาตลอดจนบัดนี้สมเด็จพระเจ้าพะโคะกับท่านช้างให้ หรือ"หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด" นี้สมัยท่านยังมีชีวิตมีชื่อที่ใช้เรียกท่าน หลายชื่อเช่น พระราชมนีสามิรามคุณูปมาจารย์ ท่านลังกาและท่านช้างให้ แต่เมื่อท่านมรณภาพแล้วเรียกเขียนหรือสถูปศักดิ์สิทธิ์ที่บรรจุอัฐิของท่าน ว่า “เขียนท่านช้างให้” เขียน หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด (คำว่าเขียนเป็นภาษาพื้นเมืองทางใต้ หมายถึงสถูปที่บรรจุอัฐิของท่านผู้มีบุญนั่นเอง) เมื่อ พ.ศ. 2480 พระครูมนูญสมณการวัดลานภาพ ได้ชวนชาวบ้านช้างให้และใกล้เคียงไปทำการแผ้วถางวัดร้างแห่งนี้ โดยจัดบูรณะให้เป็นวัดมีพระสงฆ์เข้าจำพรรษาและในปีนั้นเองได้ให้พระภิกษุช่วงมาอยู่ก็ได้มีการจัดสร้างถาวรวัตถุ ขึ้น เช่นศาลาการเปรียญ และกุฏิ2-3หลัง ครั้งต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2484 พระภิกษุช่วงก็ได้ลาสิกขาบท วัดช้างให้จึงขาดเจ้าอาวาสและผู้นำสงฆ์ พระครูภัทรกรณโกวิท เจ้าอาวาสวัดนาประดู่ จึงได้ให้พระภิกษุทิม (พระครูวิสัยโสภณ) ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดช้างให้ตามที่ชาวบ้านขอมา

พระภิกษุทิม ได้ย้ายไปอยู่วัดช้างให้ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2484 ตรงกับวันอังคาร ขึ้น15ค่ำเดือน8 พระภิกษุทิม มาอยู่วัดช้างให้ตอนแรก ก็ไปมาอยู่อยู่กับวัดนาประดู่ กลางวันต้องไปสอนนักเรียนวัดนาประดู่

วัดช้างให้ มีชื่อเต็ม ๆ ว่า วัดราษฎร์บูรณะ อยู่ที่ ตำบลควนโนรี อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ห่างจากปัตตานีประมาณ 26 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯประมาณ 1,032 กิโลเมตร ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ตามพระราชกฤษฎีกาเบกษาเล่ม 74 ตอน 15 หน้า 451 - 252 เขตวิสุงคามสีมายาว 80 เมตร กว้าง 40 เมตร ทำพิธีผูกพัทธสีมาเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 ตรงกับวันขึ้น 13 ค่ำ มีที่ดินที่ตั้งวัดเป็นเนื้อที่จำนวน 12 ไร่ ตามหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน ส.ค. 1 เลขที่ 334/2498

แผนที่วัดช้างให้

สถาปปรจอุธิหลวงปู่ทวด

สถาปปรจอุธิ"หลวงปู่ทวด"นั้น พระครูวิสัยโสภณ และพระครูธรรมกิจโกศล (พระอาจารย์นอง วัดทรายขาว) ได้ปรึกษาหารือกันตกลงให้เรือชุดของเก่าขึ้นมาเพื่อสร้างใหม่ แต่เมื่อชุดลงไปได้พบหม้อทองเหลืองและมีอุธิหลวงปู่ทวดห่อผ้าอยู่ในหม้อทองเหลืองอีกชั้นหนึ่ง หม้อทองเหลืองได้ผุเปื่อย ไม่กล้าเอามือจับต้องเพราะเกรงสภาพจะผิเปลี่ยนไปจากสภาพเดิม จึงได้จัดสร้างสถาปสวครอบลงบนสถาปเดิม ซึ่งปรากฏตามที่เห็นมาในปัจจุบัน

ความเป็นมาของสถาปศักดิ์สิทธิ์หลวงปู่ทวด

หลังจากท่านอาจารย์ทิม ฝันว่าได้พบกับ หลวงปู่ทวด เหยียบน้ำทะเลจืด ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของประชาชนอยู่ในเวลานี้ วันหนึ่งท่านอาจารย์ทิมนึกสนุก จึงเก็บเอากันเหียนที่ตกอยู่ริมเขื่อน(สถาป) มาคลึงเป็นลูกอมแล้วแจกจ่ายให้กับเด็กวัดไป แต่ปรากฏเป็นที่อัศจรรย์แก่ท่าน เมื่อเด็กได้อมลูกอมสีฝั้นนั้นในปาก แล้วลองแทงฟันกันด้วยมีดพริ้วและของมีคม แต่แทงฟันกันไม่เข้าเลย จนเรื่องทราบถึงอาจารย์ทิม ท่านก็ตกใจเพราะเกรงเป็นอันตรายกับเด็ก จึงเรียกเด็กมาอบรมสั่งสอนห้ามไม่ให้ทดลองกันต่อไป

หลังจากนั้นท่านเริ่มสนใจในคำปาวณาของ"หลวงปู่ทวด"ว่า จะเอาอะไรให้ขอ ก็พอดีมีพวกชายหนุ่ม ผู้ชอบทางคงกระพันได้พากันมาของให้อาจารย์สักยันต์ลงกระหม่อมเพื่อไว้คุ้มครองตัว ท่านอาจารย์ทิมก็สักให้แล้วระลึกถึงหลวงปู่ทวดซึ่งท่านไม่เคยศึกษาเรื่องนี้มาก่อน ปรากฏว่าศิษย์ท่านที่มาสักยันต์เกิดไปลองตีกับศิษย์อาจารย์อื่น แล้วไม่มีศิษย์อาจารย์อื่นสู้ได้เลย (ขณะนั้นก่อนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย) หลังจากนั้นทางคณะสงฆ์ผู้ใหญ่สั่งห้ามพระภิกษุสักลงกระหม่อม ท่านอาจารย์ทิม จึงได้รับการสักตั้งแต่นั้นมา

เนื่องจากทราบกิตติศัพท์ในอดีตรวมถึงที่"หลวงปู่ทวด"เดินทางไปยังกรุงศรีอยุธยา ด้วยเรือสำเภา ระหว่างทางได้เกิดพายุพัดจนกระทั่งข้าวปลาอาหารและน้ำดื่มตกลงทะเลไป ลูกเรือกระหายน้ำมาก หลวงปู่ทวดจึงได้แสดงอิทธิฤทธิ์หายน้ำลงไปทะเล ปรากฏว่าน้ำทะเลในบริเวณนั้นกลายเป็นน้ำจืดและดื่มกินได้ ตั้งแต่นั้นมาชื่อเสียงของท่านขจรขยายไปทั่วหล้า คนได้มาทำการสักการะจนท่านอาจารย์ทิมดำริจะสร้างอุโบสถไว้ เพื่อเป็นหลักใหญ่ในพระพุทธศาสนาและจะได้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ในวัดได้มาทำสังฆกรรมต่อไป ความจริงนั้นครั้งโบราณกาลมา วัดช้างให้เคยมีอุโบสถมาก่อนแล้วแต่ชำรุดสลายตัวไปหมด เพราะเวลาที่ปรากฏเป็นให้เห็นเพียงพัทธสีมาและเนินดินที่เป็นอุโบสถเก่าแก่ เท่านั้น ท่านอาจารย์ทิมจึงได้กำหนดวางศิลาฤกษ์ อันเป็นรากฐานของอุโบสถแห่งใหม่ในวันที่ 6 สิงหาคม 2495 แล้วขุดดินลงรากก่อกำแพงหน้าอุโบสถสืบต่อมาจนถึง พ.ศ.2496 งานก่อสร้างสำเร็จลงเพียงแค่กำแพงอุโบสถโดยรอบเท่านั้นงานก่อสร้างหยุดชะงัก ลงเพราะหมดทุนที่จะใช้จะจ่ายต่อไป

ประวัติการสร้างพระเครื่องหลวงปู่ทวด วัดช้างให้

กำเนิดพระเครื่องหลวงปู่ทวด ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2497 "หลวงปู่ทวด เขยียบน้ำทะเลจืด"เจ้าอาวาสองค์แรกของวัดช้างให้ได้ประทานนิมิตอันเป็นมงคลยิ่งแก่ **นายอนันต์ คณานุรักษ์** ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ห่างจากวัดประมาณ 31 กิโลเมตร ให้สร้างพระเครื่องรางเป็นรูปภิกษุชราขึ้นแทนองค์ของท่าน นายอนันต์น้อมสการพร้อมทั้งปรึกษา ท่านอาจารย์ทิม และเตรียมงานสร้างพระเครื่องในวันที่ 19 มีนาคม 2497 ตรงกับวันศุกร์ขึ้น 15 ค่ำเดือน 4 เวลาเที่ยงตรง ได้ฤกษ์พิธีปลุกเสกเข้าและพิมพ์พระเครื่องหลวงปู่ทวดเรื่อยมาทุก ๆ วัน จนถึงวันที่ 15 เมษายน 2497 พิมพ์พระเครื่อง"หลวงปู่ทวด"รุ่นแรกได้ **64,000** องค์ ทั้ง ๆ ที่ตั้งใจจะพิมพ์ให้ได้ 84,000องค์ แต่เวลาจำกัดในการพิธีปลุกเสก ก็ต้องหยุดพิมพ์พระเครื่อง เพื่อเอาเวลาเตรียมงานพิธีปลุกเสกพระเครื่องหลวงปู่ทวดตามเวลาที่หลวงปู่ทวดกำหนดให้พระครูปฏิบัติ และแล้ววันอาทิตย์ ที่ 18 เมษายน 2497 ขึ้น 15 ค่ำเวลาเที่ยงตรงได้ฤกษ์พิธีปลุกเสกพระเครื่องหลวงปู่ทวดวัดช้างให้ ณ เนินดินบริเวณอุโบสถเก่า โดยมีท่านอาจารย์ทิมเป็นอาจารย์ประธานในพิธีและนั่งปรกได้อาราธนาอัญเชิญพระวิญญาณหลวงปู่ทวดเขยียบน้ำทะเลจืด พร้อมวิญญาณหลวงพ่อบุญ หลวงพ่อทอง และ หลวงพ่อจัน ซึ่งหลวงพ่อบุญทั้งสามองค์นี้สถิตอยู่ร่วมกับหลวงปู่ทวดในสถูปหน้าวัด ขอให้ท่านประสิทธิ์ประสาทความศักดิ์สิทธิ์ความขลังแด่พระเครื่องฯ นอกจากนั้นก็ยังมี หลวงพ่อบุญสงฆ์โสโก เจ้าอาวาสวัดพะโคะ พระอุปัชฌาย์ดำ วัดศิลาลอง พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์อาวาส ณ วัดช้างให้ ร่ายพิธีปลุกเสกพระเครื่องสมเด็จพระเจ้าหลวงปู่ทวดเขยียบน้ำทะเลจืด เสร็จลงในเวลา 16.00 น. ของวันนั้น ท่านอาจารย์ทิมพร้อมด้วยพระภิกษุอาวาสและคณะกรรมการวัดนำทีมโดย นายอนันต์ คณานุรักษ์ ได้ร่วมกันทำการแจกจ่ายพระเครื่องหลวงปู่ทวดให้แก่ประชาชนผู้เลื่อมใสซึ่งมาคอยรอรับอยู่อย่างคับคั่งจนถึงเวลาเที่ยงคืน ปรากฏว่าในวันนั้น คือ วันที่ 18 เมษายน 2497 กรรมการได้รับเงินจากผู้ใจบุญโพนทนาสมทบทุนสร้างอุโบสถเป็นจำนวนเงิน 14,000 บาท หลังจากนั้นมาด้วยอำนาจบุญบารมีอิทธิฤทธิ์"หลวงปู่ทวด"ได้ลดบรรดาลให้พี่น้อง หลายชาติหลายภาษาร่วมสามัคคีสละทรัพย์โพนทนาสมทบทุนสร้างอุโบสถดำเนินไปเรื่อย ๆ มิได้หยุดหยั่งจนถึงวันที่ 19 สิงหาคม 2499 ได้จัดพิธีผูกข้อมือ และวันที่ 31 พฤษภาคม 2501 ได้ทำพิธีผูกพัทธสีมาอุโบสถหลังนี้จึงสำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์

พิมพ์กลัดไม้ขีด กรรมการ

พิมพ์ใหญ่ หัวขีด A

พิมพ์ใหญ่ ลีก B

พิมพ์ใหญ่ A เนื้อหว่านสปู่เลือด

ประวัติหลวงปู่ทวด ตอนที่มาของคำว่า หลวงปู่ทวด เขยียบน้ำทะเลจืด

ประวัติหลวงปู่ทวด วัดช้างให้ พระภิกษุปู่ เรียนวิชาหลายอย่างในสำนักพระครูกาเดิม 3 พรรษาอาจารย์ก็ไม่มีอะไรจะสอนให้อีก จึงปรึกษากับพระครูกาเดิม ท่านก็บอกถ้าจะศึกษาอีกคงต้องเข้าเมืองหลวงคือกรุงศรีอยุธยา เพราะเป็นที่รวมของสรรพวิชาต่างๆ ท่านจึงขอโดยสารเรือสำเภาของนายอินที่จะนำสินค้าไปขายในเมืองหลวง เรือสำเภาของนายอินบรรทุกสินค้าหลายอย่างเคยไปมาค้าขายแบบนี้หลายครั้งแล้ว คราวนี้เรือสำเภาแล่นไปได้ 3 วัน 3 คืน เป็นปกติอยู่ดีๆวันหนึ่ง แต่เกิดพายุพัดจัดลมแรงมากท้องทะเลปั่นป่วน จึงจำเป็นต้องลดใบเรือลงรอกคลื่นลมสงบ เลยทำให้อาหารไม่พอ น้ำดื่มไม่มีจะกินกัน โดยเฉพาะน้ำจืดสำคัญที่สุด บรรดาลูกเรือไม่เคยพบเหตุการณ์แบบนี้มาก่อน และอารมณ์เสียทุกคนลงความเห็นว่า เกิดจากอาเพศที่มีพระภิกษุโดยสารมาด้วย จึงตกลงใจให้ไปส่งพระภิกษุปู่(หลวงปู่ทวด)ขึ้นฝั่ง โดยลงเรือเล็กซึ่งมีพระภิกษุปู่และลูกน้องนายอิน 2 คนลงมาด้วยเพื่อพายไปส่งฝั่ง ขณะที่นั่งอยู่ในเรือ นั้น พระภิกษุปู่จึงบริกรรมคาถาและอธิษฐานจิตแล้วยื่นเท้าออกไปข้างกาบเรือลำเล็ก แล้วแกว่งน้ำให้เป็นวง ขณะนั้นเอง ท่านจึงบอกให้ลูกเรือทั้ง 2 คนเอามือกวักขึ้นน้ำดู ปรากฏว่าน้ำทะเลกลับกลายเป็นน้ำจืด ทุกคนต่างดีใจรีบตักน้ำใส่โอ่งใส่ไห ลูกเรือทุกคนหายโกรธพระภิกษุปู่ โดยเฉพาะนายอิน จึงนิมนต์ให้ท่านร่วมเดินทางต่อจนถึงกรุงศรีอยุธยา

เมื่อถึงเมืองหลวงสมัยนั้นกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทยเจริญรุ่งเรืองมากมีวัดวาอารามใหญ่ๆใดๆ นายอินได้นิมนต์ พระภิกษุปู่ให้เข้าจำวัดในเมืองหลวงแต่ท่านถือสันโดษ ท่านจึงไปจำพรรษาอยู่ที่วัดแค เขตทุ่งลุมพลีทางทิศตะวันออกของกรุงศรีอยุธยา ตามประวัติเก่าแก่ กล่าวไว้ว่า หลวงปู่ทวด ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในกรุงศรีอยุธยานานถึง 9 ปี คือระหว่าง พ.ศ.2148 -2157 ตอนนั้นพระภิกษุปู่หรือหลวงปู่ทวด มีอายุแค่ 32 ปี

ประวัติหลวงปู่ทวด ตอนเจ้าเมืองลังกาทำพณันแปลพระไตรปิฎก

เมื่อถึงเวลาที่ผู้คนจะได้รู้จักท่าน ในรัชสมัยของพระเอกาทศรถ กล่าวคือ สมัยนั้น พระเจ้าวัฏฏะคามินี แห่งประเทศลังกาต้องการจะได้กรุงศรีอยุธยาไว้ในอำนาจ แต่ไม่ต้องการที่จะรบราฆ่าฟันกันด้วยอาวุธ จึงคิดกลอุบายด้วยการทำพณันแปลธรรมะ และต้องการจะแผ่พระบรมเดชานุภาพมาทางแหลมทอง ใครจะได้กรุงศรีอยุธยามาเป็นประเทศราช แต่พระองค์ไม่ปรารถนาให้เกิดศึกสงครามเสียชีวิตแก่ประชาชนทั้งสองฝ่าย จึงทรงวางแผนการเมืองด้วยสันติวิธี คิดหาทางรวบรัดเอากรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้นด้วยสติปัญญาเป็นสำคัญ เมื่อคิดได้ดังนี้

พระเจ้ากรุงลังกาจึงมีพระบรมราชโองการสั่งให้ช่างหลวง นำทองคำจากห้องพระคลังเบิกจ่ายทองคำบริสุทธิ์แล้วให้ช่างทองประจำราชสำนักไปหล่อ ทองคำเหล่านั้นให้เป็นตัวอักษรบาลีเล็กเท่าใบมะขาม ตามพระอภิธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์ จำนวน 84,000 ตัว จากนั้นก็ทรงรับสั่งให้พราหมณ์ผู้เฒ่าในราชสำนัก จำนวน 7 ท่านคุมเรือสำเภาเจ็ดลำบรรทุกเสื้อผ้าแพรพรรณ และของมีค่าออกเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาพร้อมกับปริศนาธรรมของพระองค์ เมื่อพราหมณ์ทั้งเจ็ดเดินทางล่องมาถึงกรุงศรีอยุธยา แล้วก็เข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นของกษัตริย์ตนแก่พระเจ้าเอกาทศรถ มีใจความในพระราชสาส์นว่า...

พระเจ้ากรุงลังกาขอทำให้พระเจ้ากรุงสยามทรงแปลและ เรียบเรียงเมล็ดทองคำตามลำดับให้เสร็จภายในกำหนด 7 วันนับแต่วันที่ได้รับพระราชสาส์นนี้เป็นต้นไป ถ้าทรงกระทำไม่สำเร็จตามสัญญาจะยึดกรุงศรีอยุธยาให้อยู่ได้พระบรมเดชานุภาพของพระองค์ และทางกรุงสยามจะต้องส่งดอกไม้เงินดอกไม้ทองอีกทั้งเครื่องราชบรรณาการแก่ กรุงลังกาตลอดไปทุกๆ ปีเยี่ยงประเทศราชทั้งหลาย เมื่อพระเอกาทศรถทรงทราบความ ดั่งนั้น จึงมีพระบรมราชโองการให้ ขุนศรีธนนชัย สังขการี เขียนประกาศนิมนต์พระราชาคณะและพระเถระทั่ว พระมหานครให้กระทำหน้าที่เรียบเรียงและแปลตัวอักษรทองคำในครั้งนี้ แต่ก็ไม่มีท่านผู้ใดสามารถเรียบเรียงและแปลอักษรทองคำในครั้งนี้ได้ จนกาลเวลาล่วงผ่านไปได้หกวัน ยังความปริวิตกแก่พระองค์และไพร่ฟ้าประชาชนต่างพากันโจษขานถึงเรื่องนี้ให้ อื้ออึงไปหมด

ครั้นในคืนที่ 6 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้าพระบรรทมทรงสุบินว่า ได้มีพระยาช้างเผือกลักษณะบริบูรณ์เฉกเช่นพระยาคชสารเชือกหนึ่ง ผายผันมาจากทางทิศตะวันตก เยื้องย่างเข้ามาในพระราชนิเวศน์แล้วก้าวเข้าไปยืนผงาดตระหง่านบนพระ แท่นพลางเปล่งเสียง โกลุณนาทีกักกองไปทั่วทั้งสี่ทิศ เสียงที่โกลุณนาทด้วยอำนาจของพระยาคชสารเชือกนั้นยังให้พระองค์ทรงสะดุ้งตื่น จากพระบรรทม

รุ่งเช้าเมื่อพระองค์เสด็จออกจากราชการ ได้ทรงรับสั่งถึงพระสุบินนิมิตประหลาดให้โทรหลวงฟังและได้รับการกราบถวาย บังคมทูลว่า เรื่องนี้หมายถึงชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์และพระบรมเดชานุภาพจะแผ่ไพศาล ไปทั่วสารทิศเป็นที่เกรงขามแก่เริราชทั้งปวง ทั้งจะมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งจากทางทิศตะวันตก มาช่วยขึ้นอาสาแปลและเรียบเรียงตัวอักษรทองคำปริศนาได้สำเร็จ พระเจ้าอยู่หัวได้ฟังดังนั้น จึงค่อยเบาพระทัย และรับสั่งให้ข้าราชการทั้งมวลออกตามหาพระภิกษุนั้นทันที

ต่อมาสังขการีได้พยายามเสาะแสวงหาจนไปพบ "พระภิกษุปุ" (หลวงปู่ทวด) ที่วัดราชานูวาส และเมื่อได้ไต่ถามได้ความว่าท่านมาจากเมืองตะลุง (พัทลุงในปัจจุบัน) เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย สังขการี จึงเล่าความตามเป็นจริงให้ พระภิกษุปุ ฟังทั้งได้อ้างตอนท้ายว่า "เห็นจะมีท่านองค์เดียวที่ตรงกับพระสุบินของพระเจ้าอยู่หัว จึงใคร่ขอนิมนต์ให้ไปช่วยแก้ไขในเรื่องร้ายดังกล่าวให้กลายเป็นดี ณ โอกาสนี้" ครั้นแล้วเจ้าสามเณรก็ตามสังขการีไปยังที่ประชุมสงฆ์ ณ ห้องพระโรง พระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้พนักงานปูพรมให้ท่านนั่งในที่อันควร หนังสือตำนานบางเล่มกล่าวว่า...ตอนนี้พระภิกษุปุ แสดงอาการประหลาด คือเอนกายลงนอนท่าตะแคงสี่หยาสน์ แล้วลุกขึ้นนั่งตัวตรง ต่อมาก็กระเียบไปข้างหน้า 5 ครั้งจากนั้นก็นั่งยังที่เดิม ทำให้พราหมณ์ทั้ง 7 คนหัวเราะพระภิกษุปุ และดูหมิ่นหาว่าท่าแสดงเหมือนเด็กไร้เดียงสา จากนั้นพราหมณ์ จึงรับนำบาตรใส่อักษรทองคำเข้าไปประเคนแก่ พระภิกษุปุ เมื่อท่านได้รับแล้วก็คำบาตรเทอักษรทองคำออกมาแล้วเริ่มต้นเรียงอักษรตามลำดับ ตามพระคัมภีร์โดยไม่รอช้า สักพักเดียวก็เสร็จ แต่อักษรขาดหายไป 7 ตัวคือคำ สั ง วิ ธ า ปุ กะ ยะ ปะ ท่านจึงทวงถามเอาที่พราหมณ์ทั้งเจ็ดว่าเอาอักษรมาไม่ครบ หรือว่าแอบซุกแอบไว้ที่จุกมวยผมแต่ละคนก็จึงนำมาให้เกิด พราหมณ์ผู้เฒ่าทั้ง 7 คนต่างตกใจหน้าซีดคิดไม่ถึงว่ากรุงศรีอยุธยาจะมีพระภิกษุเก่งกล้าเช่นนี้ จนพราหมณ์ผู้เฒ่า ทั้ง 7 สยบยอมแพ้อย่างราบคาบ

พระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงศรีอยุธยาทรงพระสรวลยินดีเป็นอย่างยิ่ง จะถวายทรัพย์สินสมบัติแก่ท่านแต่ท่านไม่ยอมรับเนื่องจากท่านเป็นสมณะ พระองค์จึงจนพระทัย จึงประกาศ พระราชทานสมณศักดิ์เป็น “พระราชมนัสวามีรามคุณูปมาจารย์” ตั้งแต่นั้น

หลังจากนั้นกรุงศรีอยุธยา เกิดโรคห่าระบาดขึ้นอย่างร้ายแรงไปทั่วเมือง ผู้คนล้มตายราวใบไม้ร่วงเพราะไม่มียารักษา ประชาชนเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง สมเด็จพระเอกาทศรถทรงรำลึกถึง ราชมนัสวามีรามคุณูปมาจารย์ หรือพระภิกษุปุ ที่จำพรรษาอยู่ที่วัดแค จึงมีรับสั่งให้สังขการีไปนิมนต์ท่านเข้าวัง พระภิกษุปุได้นำเอาลูกแก้วคู่บุญบารมีของท่านแช่น้ำแล้วปลุกเสกน้ำพุทธมนต์ นำไปประพรมทั่วกรุงศรีอยุธยาใครเจ็บป่วยก็มาขอน้ำไปดื่มกิน ปรากฏว่าโรคห่าที่กำลังระบาดไปซบเซาลงและก็เหือดหายไปในเวลาต่อมา บ้านเมืองกลับสู่ปกติสุข

ทำให้พระเจ้าอยู่หัวทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ทรงมีรับสั่งว่า ถ้าท่านประสงค์สิ่งใดก็ให้ขอแจ้งให้พระองค์ทราบจะจัดถวายอุปถัมภ์ทุกอย่าง

กาลเวลาล่วงเลยต่อมา พระภิกษุปู่ (หลวงปู่ทวด) คิดถึงบ้านเกิด เลยถวายพระพรทูลลา ต่อสมเด็จพระเอกาทศรถ พระองค์ทรงอาลัยมาก แต่มีอาจทรงขัดได้ จึงตรัสให้ตระเตรียมเรือสำเภาพร้อมข้าทาสบริวารและสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏว่าพระภิกษุปู่ทรงปฏิเสธ เมื่อท่านเดินทางถึงบ้านเกิดก็จำพรรษาอยู่ที่วัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะ ห่างจากตำบลชุมพลบ้านเกิดท่านไม่มากนัก เมื่อชาวบ้านทราบข่าวก็ต่างชื่นชมยินดีเลยพร้อมใจกันตั้งฉายานามให้ท่านใหม่ว่า สมเด็จเจ้าพะโคะ เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อวัด เมื่อท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดพะโคะก็เห็นว่าวัดเสื่อมโทรมมาก จึงคิดที่จะบูรณะซ่อมแซม แต่เนื่องด้วยชาวบ้านแถวนั้นส่วนใหญ่ฐานะยากจน เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบทรงให้ช่างและเงินตราจำนวนมากเพื่อให้พอที่จะบูรณะวัดและจัดเรือสำเภา 7 ลำบรรทุกบรรทุกสิ่งของและอุปกรณ์ก่อสร้าง ตามตำนานกล่าวว่าใช้เวลาหลายปีกกว่าจะบูรณะเสร็จ

วันหนึ่งขณะที่สมเด็จเจ้าพะโคะกำลังเดินริมชายฝั่งทะเลหลวง โดยถือไม้เท้าศักดิ์สิทธิ์ประจำตัว มีลักษณะแปลกคือ คดไปคดมา และมีรูปร่างคล้ายงู โจรสลัดจีนซึ่งแล่นเรือเลียบชายฝั่งมาทางนั้นได้เห็นท่านเข้า คิดว่าท่านเป็นคนเผ่าประหลาดเพราะโกนศีรษะและนุ่งห่มไม่เหมือนชาวบ้าน โจรสลัดจีนจึงจับตัวท่านขึ้นเรือ เมื่อเรือออกจากฝั่งไม่นานก็ต้องหยุดนิ่งกลางทะเลเฉยๆเหมือนมีอะไรมาตรึงไว้แก้ไขอย่างไรก็ไม่ได้ผล เรือจอดนิ่งอยู่เป็นเวลาหลายวันเสบียงน้ำดื่มก็หมดไม่มีจะกิน สมเด็จเจ้าพะโคะท่านเห็นดังนั้นจึงนึกสงสารท่านจึงเหยียบกบเรือใหญ่ให้ตะแคงดำเรี่ยน้ำลงไปข้างหนึ่ง แล้วยื่นฝ่าเท้าข้างหนึ่งเหยียบลงบนผิวน้ำทะเล สักครู่หนึ่งน้ำทะเลที่เคยใสแจ๋ว กลับขุ่นเหมือนน้ำโคลงขึ้นมาทันที ท่านยกเท้าขึ้นแล้วบอกให้พวกโจรลองกินน้ำดู ปรากฏว่าน้ำทะเลบริเวณนั้นจืดสนิท พวกโจรสลัดจีนเห็นดังนั้นจึงรีบยกกราบเท้าขอขมาโทษฟังไม่ได้ศัพท์กันเลยทีเดียว แล้วนำท่านลงเรือเล็กกลับขึ้นมาส่งที่ฝั่งในทันที

ส่วนสาเหตุที่สมเด็จเจ้าพะโคะหายไป(หลวงปู่ทวด)โดยมิได้บอกกล่าวใคร ไม่มีใครรับรู้มาก่อนว่าท่านไปไหนมีความจำเป็นอะไรที่ละทิ้งวัดไปไม่มีใครรู้ทั้งนั้น นอกจากตัวท่านเอง หนังสือบางเล่มที่เขียนกันมาตอนหลังๆ ตามบันทึกของท่านพระครูวิริยานุรักษ์ วัดตานีสโมสรปัตตานี ซึ่งเขียนจากคำบอกเล่าของพระอุปัชฌาย์ดำ ดิษโร วัดศีลาลอย อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาว่า ก่อนที่สมเด็จท่านพะโคะจะหายตัวไปจากวัดพะโคะได้มีสามเณรรูปหนึ่งมาหาท่านที่กุฏิ ไม่ทราบเรื่องอะไรแล้วก็ล่องหนหายตัวไปทั้ง 2 องค์ คือมีสามเณรผู้เคร่งครัดในพระธรรมวินัยรูปหนึ่งอุทิศถวายชีวิตตนไว้ในพระพุทธศาสนาได้อธิฐานจิตว่าก่อนจากโลกนี้ไปขอได้เฝ้าเบื้องพระพักตร์ของพระศรีอารียโฬิสต์ด้วยกุศลที่สะสมมาแต่ชาติปางก่อนและด้วยกุศลจิตอันแรงกล้า

กล่าวคือในคืนวันหนึ่งได้มีชายหนุ่มสาวหนุ่มมาหาพร้อมทั้งประเคนดอกไม้ดอกหนึ่ง แล้วบอกว่านี่ คือดอกไม้ทิพย์จากสรวงสวรรค์ไม่รู้จักร่วงโรย พระโฬิสต์ได้มาจุติชั่วคราวบนโลกมนุษย์นี้แล้ว สามเณรจงถือดอกไม้นี้ออกตามหาเอาเองเถิด ถ้าพระภิกษุรูปใดรู้จักดอกไม้ทิพย์ พระภิกษุรูปนั้นแหละคือพระโฬิสต์ซึ่งจะเป็นผู้โปรดเวไนยสัตว์ในโลกหน้า เมื่อชายแก่ให้ดอกไม้ทิพย์แก่สามเณรแล้วก็จากไปสามเณรได้ออกตามหามุ่งหน้าสู่วัดต่างๆ แต่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์รูปใดสนใจไต่ถามเลย ด้วยความศรัทธาอย่างเปี่ยมล้นก็ตระเวนหาไปเรื่อย

วันหนึ่งสามเณรได้เดินทางมาถึงวัดพะโคะ สามเณรได้พบท่านสมเด็จพะโคะที่กุฏิของท่าน เมื่อท่านหลวงปู่ทวดได้เหลือบไปเห็นดอกไม้ทิพย์ในมือสามเณร จึงถามว่า “นั่นดอกมณฑาทิพย์บนสรวงสวรรค์ ผู้ใดให้เจ้ามา !!” สามเณรขนลุกซู่ไปทั้งตัวแน่ใจแล้วว่าตนได้พบพระโฬิสต์แล้วสามเณรจึงนำดอกไม้ไปประเคนแก่ท่าน เมื่อสมเด็จพะโคะรับดอกไม้ทิพย์แล้ว ท่านนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง จึงกวักมือเรียกสามเณรเข้าไปในกุฏิชั้นใน ปิดประตูหน้าต่างลงกลอน และปาฏิหาริย์เมื่อหายตัวไปทั้ง สามเณรและสมเด็จเจ้าพะโคะตั้งแต่เวลานั้น โดยไม่เหลือร่องรอยไว้ให้เห็นอีกเลย...

คนทางใต้เชื่อว่า สมเด็จเจ้าพะโคะ หรือ หลวงปู่ทวด เป็นพระโฬิสต์องค์หนึ่งลงมาโปรดบนโลกมนุษย์ชั่วคราวแล้วท่านก็นำดอกไม้ทิพย์พร้อมสามเณรขึ้นสวรรค์ไปพร้อมกัน สมเด็จท่านพะโคะก่อนที่จะจากวัดพะโคะไปโดยไม่มีย่องรอย ท่านได้ทิ้งสิ่งสำคัญไว้ที่วัดพะโคะ 2 อย่างคือ

- 1. ลูกแก้ววิเศษ ที่พญางูใหญ่ได้คายไว้ให้ท่านตอนท่านเป็นทารก

2. อีกสิ่งหนึ่งที่ท่านทิ้งไว้เป็นอนุสรณ์ที่วัดพะโคะคือ รอยเท้าของท่าน ที่ท่านเหยียบประทับไว้บนแท่นหินบนหน้าผา ที่วัดพะโคะนั่นเอง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มีผู้คนกราบไหว้เป็นประจำแทบทุกวัน

ประวัติพระครูวิสัยโสภณ(อาจารย์ทิม)

พระครูวิสัยโสภณ นามเดิมชื่อ ทิม นามสกุล พรหมประดู่ เกิดวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2455 ปีชวด ณ บ้านนาประดู่ ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นบุตรของ นายอินทอง นางนุ้ม พรหมประดู่ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน6คน

การศึกษาเมื่อปฐมวัย เมื่ออายุได้ 9ปี บิดามารดาได้นำไปฝากให้อยู่กับพระครูภัทรกรณโกวิท(เมื่อยังเป็น พระภิกษุแดง ธมมโชโต) เจ้าอาวาสวัดนาประดู่ ซึ่งเป็นวัดใกล้บ้านเพื่อให้เรียนหนังสือ และได้เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดนาประดู่ เรียนได้เพียง ป.3 แล้วออกจากโรงเรียน แต่ก็ยังอยู่กับพระภิกษุแดง เรียนหนังสือสวดมนต์

เมื่ออายุได้18ปี ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดนาประดู่ ตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2476 พระครูพิบูลย์สมณวัตร เจ้าคณะใหญ่เมืองหนองจิก วัดมุจลินทวาปีวิหาร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอธิการพุทธ ตีสโร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอธิการแก้ว เป็นอนุสาวนาจารย์

พระครูวิสัยโสภณ(อาจารย์ทิม)

เมื่ออุปสมบทแล้วได้จำพรรษาอยู่ที่วัดนาประดู่ 2 พรรษา แล้วยังไปอยู่สำนักวัดมุจลินทวาปีวิหาร เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม ครั้นต่อมาได้กลับมาเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดนาประดู่ ในระหว่างที่เป็นครูสอนนั้น ได้จัดการสร้างกุฏิขึ้น 1 หลัง โดยร่วมกันสร้างกับพระภิกษุทอง ธมมภูโต(อาจารย์ทอง วัดทรายขาว)

วิทยฐานะในทางพระ สอบนักธรรมชั้นเอกได้ในสนามหลวงวัดพลานุภาพ จังหวัดปัตตานี เมื่อ พ.ศ.2487 ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดช้างไห้ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2484 ขึ้น 15ค่ำ เดือน8 ปีมะเส็ง จ.ศ.1303 หน้าที่ตำแหน่งและสมณะศักดิ์ดังนี้

พ.ศ.2481-84 เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดนาประดู่

พ.ศ.2484 ย้ายไปเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดราชบุรณะ (วัดช้างไห้)

พ.ศ.2491 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดราชบุรณะ (วัดช้างไห้)

พ.ศ.2493 เป็นกรรมการสงฆ์อำเภอโคกโพธิ์ ตำแหน่งเผยแผ่อำเภอ

พ.ศ.2499 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร เป็นพระครูวิสัยโสภณ

พ.ศ.2508 ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์ในนามเดิม เป็นพระครูชั้นโทพัดยศขาว ฝ่ายวิปัสสนา

พ.ศ.2509 ได้รับตำแหน่งเป็นพระอุปัชฌาย์

ท่านได้เริ่มอาพาธ พ.ศ.2510 และในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2512 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช หนึ่งสัปดาห์ แล้วกลับไปพักที่วัดเอี่ยมวรานุช บางขุนพรหม 2-3 วันด้วยเหตุยังไม่ตกลงใจผ่าตัดหรือไม่ “ตกลงไม่ผ่า” วันที่ 7 พฤศจิกายน 2512 ได้ทำหนังสือพินัยกรรม ที่วัดเอี่ยมวรานุช ให้ผู้ที่มีรายชื่อ 5 ท่าน เป็นผู้รับมอบพินัยกรรม จัดการทรัพย์สินของวัดและดำเนินการในเรื่องต่างๆ ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2512 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกลาง จนกระทั่งถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2512 เวลา 00.37 น. มรณภาพ และพระราชทานเพลิงศพในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2518 ที่วัดช้างให้ ปัตตานี

แหล่งที่มาข้อมูล : <http://www.watchanghai.com/Content/>

<http://www.tumsrivichai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538708382>